

שיעור 2- קדמות תורה שבע"פ

דמב"ם (הלכות תשובה פרק ג הלכה ח):

שלשה הן הכופרים בתורה:

האומר שאין התורה מעם ה'. אפילו פסוק אחד, אפילו תיבה אחת, אם אמר- משה אמרו מפי עצמו, הרי זה כופר בתורה,

וכן הכופר בפרושה והוא תורה שבעל פה והמכחיש מגידה כגון צדוק ובייתוס, והאומר שהבורא החליף מצוה זו במצוה אחרת וכבר בטלה תורה זו... כל אחד משלשה אלו כופר בתורה.

ספרא (בחוקותי פרשה ב תחילת פרק ח אות יג):

אלה החוקים והמשפטים והתורות,

החוקים- אילו המדרשות,

והמשפטים- אילו הדינים,

והתורות- מלמד ששתי תורות ניתנו להם לישראל אחד בכתב ואחד בעל פה.

ספרי (דברים פרשת וזאת הברכה פסקא שנא):

ותורתך לישראל- מלמד ששתי תורות ניתנו לישראל, אחת בפה ואחת בכתב.

שאל אגניטוס הגמון את רבן גמליאל, אמר לו- כמה תורות ניתנו לישראל? אמר לו- שתיים, אחת בפה ואחת בכתב.

בבלי עירובין (נד):

תנו רבנן, כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם אחד.

אוצר מדרשים (אייזנשטיין) פסיקתא עמוד 487:

כתיב מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו (תהלים ק"ו), מכאן שאין יכול לדבר גבורותיו של הקדוש ברוך הוא אפילו מלאכי השרת, אבל אנחנו חייבים לספר קצת גבורותיו, וכשברא הקדוש ברוך הוא עולמו ברא ספר יצירה וצפה בו וממנו ברא עולמו, כיון שסיים מלאכתו הניחו בתורה והראה לו לאברהם ספר יצירה ולא הבין בו דבר, יצאה בת קול ואמרה האתה רוצה לדמות דעתך עם דעתי, כלום אינך יכול להבין בו יחידי, לך אצל שם ועבר, הלך אצל שם ועבר והביטו בו ג' שנים עד שידעו לצור עולם.

בבלי יומא (כח):

אמר רבי חמא ברבי חנינא: מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם.

היו במצרים - ישיבה עמהם, שנאמר לך ואספת את זקני ישראל,

היו במדבר - ישיבה עמהם, שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל.

אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר ואברהם זקן בא בימים,

יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר ויהי כי זקן יצחק,

ועקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר ועיני ישראל כבדו מוקן.

אלעזר עבד אברהם זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו, אמר רבי אלעזר: שמושל בתורת רבו. הוא דמשק אליעזר - אמר רבי אלעזר: שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים.

אמר רב: קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקלי וגוי. אמר ליה רב שימי בר חייא לרב: ואימא שבע מצות! - הא איכא נמי מילה. - ואימא שבע מצות ומילה! - אמר ליה: אם כן מצותי ותורתי למה לוי?

אמר רבא ואיתימא רב אשי: קיים אברהם אבינו אפילו עירוני תבשילין, שנאמר תורתני - אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה.

כוזרי (מאמר ג אות לה):

אמר החבר: והנה זה ספר משה הפשוט הצרכנו במלותיו ובדבור בו אל כמה כתות מן הקבלה, מן הנקוד, ומטעם, ומפסוק, וממסורת, על אחת כמה וכמה אנו צריכים בענינינו, כי הענין רחב מן המילות.

התראה כאשר אמר להם: 'החדש הזה לכם ראש חדשים', על הדמיון, לא נסתפק העם אם רצה לומר חדשי המצרים... או חדשי הכשדים שהיו עם אברהם... או רצה חדשי השמש, או חדשי הירח...

ומה ענין הזביחה, ושמא היא נחירה או הרג כאשר יזדמן?

...והייתי רוצה שיבאר לי העוף הטהור מן הטמא, זולת המפורסמים, רצוני לומר בן יונה או תור, ומאין הוא אומר שאין התרנגולת והאווז והקורא ואלברכיא מהטמאים?

... ויבאר לי מאין הוא חייב בתפלה לאל? ומאין הוא מאמין שיש בית מועד לכל חי וגמול ועונש אחר המיתה?

דברים י"ז:

כי יפלא מקדך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדיו ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וסקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו:

ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט:

ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר ה' ושמרת לעשות ככל אשר ירוד:

על פי התורה אשר ירוד ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל: